

MOĞOLİSTAN'DA TÜRKİYE TÜRKÇESİ-MOĞOLCA ÜZERİNE YAPILAN ÇALIşMALAR ve TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

Studies on Turkey Turkish-Mongolian in Mongolia and Teaching Turkish

Fatma ALBAYRAK*
Ariyajav BATCHULUUN**

Özet

Tarihî ve kültürel bağlamda birliktelikleri çok eski dönemlere kadar takip edilebilen Türk-Moğol halklarının günümüz mirasçılarının yaşam alanlarından Türkiye Cumhuriyeti ve Moğolistan arasındaki diplomatik ilişkiler, içinde bulunduğumuz yıl itibarıyla 50. yıl dönümüne ulaşmıştır. Kültür ve medeniyet zenginliğini de paylaşan iki ülke halklarının gerek tarihine ışık tutabilmek gerekse geçmişe dayalı dil ve kültür malzemesinin bilinmeyenlerini ortaya koymaya devam edebilmek adına ikili ilişkilerinin geliştirilmesi önemlidir.

En eski devirlerden beri Türk dünyasının ortak geçmişine ait değerlerin yaşatıldığı coğrafyalardan biri olan Moğolistan, Türklük biliminin ana kaynaklarını barındırması bakımından da önemlidir. Ayrıca, son dönemlerde Türkiye Türkçesinin de rağbet gördüğü alanlardan biri hâlini almaya başlamıştır. Bu çalışmada, günümüzde Moğolistan'da Türklük bilimi çalışmalarının ilerlemeye devam ettiği sahalardan biri olan karşılaştırılmalı dil çalışmaları alanında Türkiye Türkçesi ve Moğolca üzerine yapılan araştırmalar ve bu sahanın bir kolu olarak Moğolistan'da Türkiye Türkçesinin öğretilmesi ele alınmıştır. Bahse konu çalışmaların geldiği noktayı betimleyebilmek, bugünkü şartlar altında Türkiye Türkçesinin ülkedeki konumunu ayrıntılarıyla gözler önüne sermek ve özellikle eğitim öğretim sürecinde geleceğe yönelik değerlendirmelerde bulunabilmek amacıyla, günümüzdeki dengelere zemin hazırlayan tarihî süreçte Türk ve Moğol araştırmacıların yaptıkları çalışmalar tanıtılmış ve ülkede Türkçe öğretilmesinin kurumlar bazında geldiği durum genel hatlarıyla dikkatlere sunulmuştur. Çalışma sonunda bahse konu sahada yapılan çalışmalara dair Türkçe karşılıklarıyla birlikte bir bibliyografya sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: *Türklük Bilimi, Moğolistan, Türkçe-Moğolca araştırmalar, Moğolistan'da Türkçe öğretilmesi.*

* Dr. Öğr. Üyesi; İstanbul Medeniyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, fatma.albayrak@medeniyet.edu.tr

** Öğr. Gör.; Moğolistan Devlet Üniversitesi Bilimler Fakültesi Asya Araştırmaları Bölümü Türkoloji Ana Bilim Dalı, ariyab125@gmail.com, ariyajav.b@num.edu.mn

Abstract

In the historical and cultural context, the Turkish-Mongol peoples, whose unity can be traced back to ancient times, and the Diplomatic relations between the Republic of Turkey and Mongolia, as in the current year has reached its 50th anniversary. In order to shed light on the history of the peoples of the two countries who share the richness of culture and civilization, it is important to develop bilateral relations in order to continue to reveal the unknown of the language and culture material based on the past.

Mongolia, which is one of the geographies of the common history of the Turkish world since the earliest periods, is also important in terms of hosting the main sources of Turkology. In addition, it has recently become one of the places where Turkey Turkish is also in demand. In this study, studies on Turkish and Mongolian Studies in the field of comparative language studies, which is one of the fields where studies on Turkology in Mongolia continue, and teaching Turkish in Mongolia as a branch of this field is considered. In order to be able to describe the point where the so called studies came from, to show the position of Turkish in the country in detail under the present conditions and to make future assessments especially during the education process, studies by Turkish and Mongolian researchers have been introduced and the situation of Turkish teaching in the country on the basis of institutions has been brought to attention in general terms. At the end of the study, a bibliography was presented with the Turkish equivalents of the studies in the field.

Keywords: Turkology, Mongolia, Turkish-Mongolian researches, teaching Turkish in Mongolia

Giriş

Tarihte kurulan en eski Türk devletlerinin izlerini taşıyan Moğolistan; günümüzde de Hoton, Tuva, Tsaatan (Dukha), Kazak gibi Türk kökenli halklar için yaşam alanı olmakla birlikte, Türk tarihini belgeleyen ve Türk yazı dilinin başlangıcını oluşturan eserlere ev sahipliği yapmaktadır. Özellikle Köktürk ve Uygur harfli yazıtlar ile birlikte ardı sıra gelen dönemlere de ışık tutan ve yakın ilişki kurulan diğer topluluklarla Türk toplulukları arasındaki kültürel geçişlerin kaydı niteliğinde olan Arap, Çin, Soğd, Sanskrit gibi çeşitli dillerde ve alfabelerle yazılan yazıtlar, şehir kalıntıları vb. her türlü kültür ve medeniyet eserinin bulunduğu geniş bir alanı kapsamaktadır. Tüm bunların yanında bölge halkları tarafından oluşturulan inanç ve değerlerin en eski dönemlerden günümüze kadar taşındığı ve hâlâ da tüm renkleriyle yaşatıldığı önemli coğrafyalardan biri olma özelliğine sahiptir (Albayrak, 2015).

Moğolistan'da Türklük Bilimi araştırmaları 1930'lu yıllarda başlamış, alanda

ilk eserler ise 1950'li yıllarda yayınlanmıştır. Moğollar ve diğer milletlerden olan araştırmacılar tarafından başlatılan çalışmalar, söz konusu tarihlerden günümüze dek yapılmaya devam etmiş ve bugün Türklük bilimi tarihine önemli boyutlarda katkıda bulunacak seviyeye ulaştırılmıştır. Bunun sonucunda gerek Moğolların yaptığı gerekse farklı milletlerden araştırmacılarla ortak yapılan çalışmalar, Türklük biliminin uluslararası sistematik ve bilimsel niteliklere uygun şekilde ortaya konulabilmesine olanak sağlamıştır. Söz konusu çalışmalar arasında doğrudan Türklük bilimi ile ilgili olarak hazırlananların yanı sıra Moğol tarihi araştırmaları yahut Asya dilleri ve kültürleri araştırmaları içerisinde bölüm olarak yer alanlar da mevcuttur. Moğolistan'daki Türk kültür ve medeniyeti eserlerinin, yapılan çalışmalarla bugüne dek ulaştırılması ve de uluslararası bilim camiasına tanıtılmaması, Türklük biliminin başlangıcını, gelişme dönemlerini takip edebilmek ve bugün dünyadaki yerini ortaya koyabilmek hususunda ilerleme kaydedilmesini sağlamıştır (Albayrak, 2015).

Türklük bilimi adına bu gelişmeler yaşanırken, uzun bir geçmişe dayanan tarihî ve kültürel ilişkiye sahip iki ülke Moğolistan ile Türkiye Cumhuriyeti 1990'lı yıllardan itibaren diplomatik siyasi ilişkilerini güçlendirme sürecine girmiştir. Bununla birlikte yakın geçmişte iki ülke halklarının birbirine olan ilgisi yoğunlaşmış, Moğolistan'da Türkiye ile ilişkiler ve Türkçe öğrenmeye yönelik olumlu görüş çoğalmıştır.

Moğolların yaşadığı coğrafya dikkate alınır, geçmişten günümüze Türk boylarının değişen politik dengelere göre bazen iç içe, bazen de yan yana yaşadığı kültürlerden biri Moğol kültürüdür. Orhun Yazıtları başta olmak üzere yazılı tarihimizden hareketle takip edebildiğimiz bu ilişki, son zamanlarda Türkiye Cumhuriyeti ve Moğolistan arasında yapılan ticaret, kültür ve eğitim anlaşmalarıyla daha da güçlenmiş bulunmaktadır (Albayrak, 2010). Günümüzde Moğolistan'da, Türkiye Cumhuriyetinde eğitim alarak vatanında meslek sahibi olan yüzlerce kişi olduğu kayıtlarda mevcuttur. Ayrıca ülkede herhangi bir şekilde Türkiye ile ilişki içerisinde olan gerek devlet destekli gerekse özel yapıda olan kurum, kuruluş, şirket, araştırma ve geliştirme merkezleri de bulunmaktadır. Sayısı günden güne artan bahse konu yapılar aynı zamanda Türkiye Türkçesi öğrenmeye yönelik talebi de artırmaktadır.

Moğolistan ve Türkiye arasında ikili ilişkiler bakımından eğitim ve araştırma sahasındaki en önemli gelişmelerden biri, 2000'li yılların başında Moğolistan Devlet Üniversitesi bünyesinde Türkoloji Araştırma Merkezi kurulmuş olmasıdır. Daha sonraki yıllarda merkez bölüme dönüştürülmüştür. Bu tarihten itibaren geçen yirmi yıla yakın süre içerisinde Türklük bilimi sahasında gerçekleştirilen araştırmaların çoğu, 1950'lerde başlayan Eski Türk Dili konulu araştırmalar üzerine konumlandırılmıştır. Buna karşın Türklük bilimi alanının diğer çalışma sahaları olan Türk Dilleri özellikle de Türkiye Türkçesi, diğer Türk lehçeleri ve

bunların öğretimi üzerine yapılan çalışmalar günümüz itibarıyla sınırlı sayıda olsa da artırılmaya devam etmektedir.

Bu çalışmada Moğolistan'da geçmişten günümüze Türklük biliminin gelişimi yapılan araştırma ve yayın faaliyetleri kapsamında Türkiye Türkçesi ve Moğolca özelinde dikkatlere sunulmuş, hem Türkçe-Moğolca karşılaştırmalı araştırmalar hem de Moğolistan'da Türkiye Türkçesi öğretilen kurum ve kuruluşların eğitim öğretim faaliyetleri hakkında kısaca bilgi verilmiştir.

I. Moğolistan'da Türkiye Türkçesi - Moğolca Araştırmaları

2001 yılında Moğolistan Devlet Üniversitesinde Türkoloji Araştırma Merkezinin kuruluşundan itibaren Türkiye Türkçesi konulu araştırmalar ve eğitim öğretim faaliyetleri de artmaya başlamıştır. Örneğin; 2010 yılında Türkoloji bibliyografyası yayımlanmış; bu çalışmada yer alan 500'e yakın araştırmanın yaklaşık yarısının Türkoloji Bölümünün öğretim üyelerinin yaptığı çalışmalarından oluştuğu görülmüştür. Moğolistan'da Türkoloji Bölümü bünyesinde genel olarak Türklük bilimi sahasında yapılan araştırmalar (Battulga, 2018: 8-9);

- *Tarih ve kültür araştırmaları*
- *Eski yazıtlar ve dil araştırmaları* olarak ikiye ayrılabilir.

“*Tarih ve kültür araştırmaları*” kapsamında;

- Eski Türk tarihi ve arkeolojisi
- Kayalar üzerindeki yazıtlar ve damgalar
- Eski Türk kültürü
- Günümüz Türk soyluları etnografyası ...vb. alanlarında yapılmıştır.

“*Eski yazıtlar ve dil araştırmaları*” kapsamında ise;

- Eski yazıtlar (Köktürk harfli yazıtlar, eski Uygur yazıtları, eski Moğol yazıtları, Çince, Arapça, Farsça yazılı eserler... vb.)

- Eski Türk dili

- Türkiye Türkçesi

- Altay dilleri çerçevesinde Türk ve Moğol dillerinin karşılaştırmalı incelenmesi gibi konular yer almaktadır.

Ayrıca bölüm bünyesinde, “**Corpus Scriptorum (Үсэг биичгийн чуулган)**” adında araştırma kitabı ve “**Turkic Studies (Түрэг судлал)**” adında öğrencilerin çalışmalarını içeren süreli araştırma dergisi çıkarılmaktadır.

1. “Corpus Scriptorum (Үсэг биичгийн чуулган)”: Bu araştırma dizisi; Moğolistan'da bulunan eski yazıtları konu edinen araştırmalar dışında Moğolların kullandığı yazı sistemleriyle yazılan araştırma eserlerini bilim dünyasına tanıtmak amacıyla yayımlanmaktadır.

2. “Turkic Studies (Түрэг судлал)”: Bu araştırma dergisi ise bir taraftan öğrencilere yaptıkları araştırmaları yayımlama fırsatı sunarken diğer taraftan onların araştırma yapma ilgisini ve isteğini artırmak için Türkoloji Bölümü tarafından hazırlanmaktadır. Şimdiye kadar 3 sayı basılmıştır.

Türkoloji bölümü öğretim üyeleri tarafından 2010 yılına kadar yapılan araştırmalar tür ve nicelik olarak şöyledir: *Monografi çalışmaları ve ortak yayınlar – 28; Makale – 152; Bildiri – 53; Bilimsel İnceleme – 2; Editör – 9; Hazırlanmış - derlenmiş eserler – 5.*

Yukarıda, Moğolistan'da Türklük bilimi üzerine yapılan (eski Türk yazıtları, Türk dili, eski Türk tarihi ve kültürü, Altay dilleri kapsamında yapılan karşılaştırmalı) araştırmalardan bahsedilmiştir. Toplamda 100 civarı olan araştırmadan çoğunun 2000'li yıllardan sonra yapıldığı görülmektedir. Bunlar arasında Türkiye Türkçesi üzerine yapılan araştırmalar aşağıdaki gibidir: Monografi çalışmaları ve ortak yayınlar:5; Makale: 49; Makale / Öğrenci çalışmaları: 9; Bildiri: 11; Tez: Lisans 23, Lisansüstü 4. (*Grafik I*)

A. Monografi ve Ortak Çalışmalar

Türkiye Türkçesi üzerine yahut Türkiye Türkçesi ile Moğolca üzerine karşılaştırmalı olarak incelemelerin yapıldığı, ortak ya da tek yazarlı, monografi türünde şu çalışmalar bulunmaktadır:

Sözlük: Suvd.N tarafından hazırlanan **“Türkçe-Moğolca, Moğolca-Türkçe Sözlük”**, 2003 yılında yayımlanmasına rağmen bugün kullananların sayısı azdır.

Yazım Kuralları Kitabı: Türkoloji Bölümü öğretim üyesi Badam,A.'nın 2010 yılında yayımladığı **“Орчин цагийн түрк хэлний зөв бичихзүй [Çağdaş Türk Dilinin Yazım Kuralları]”** adlı kitabı bulunmaktadır.

2017 yılında Gantuul.O ile Çiftçi,V. tarafından **“Монгол-турк, түрк-монгол хэлний хэлзүйн дүрэм ярианы дэвтэр [Moğolca-Türkçe, Türkçe-Moğolca Konuşma Kılavuzu]”** yayımlanmıştır.

Ayrıca, 2015 yılında Türkoloji Bölümü öğretim üyesi Gerelmaa,N.'nin doktora tezi olan **“Орчин цагийн монгол, түрэг хэлний үйл үгийн байдлын айн харьцуулсан судалгаа [Çağdaş Moğol ve Türk Dillerindeki Fiillerin Karşılaştırmalı İncelenmesi]** adlı çalışma kitap olarak yayımlanmıştır.

B. Makaleler

Moğolistan'da Türkiye Türkçesi ve Moğolca üzerine yaklaşık 50 makale yayımlandığı tespit edilmiştir. Bunlar ele alınan konulara göre; *Sesbilim – 2; Yapıbilim – 27; Anlambilim – 9; Deyimler – 1; Söz dizimi – 3; Çeviribilim – 3; Diğer 4* çalışmadan oluşmaktadır. (*Grafik II*)

“Turkic Studies”adlı öğrenci araştırma dergisinde yayımlanan makalelerin konusu ve adedi şöyledir: *Yapıbilim – 7; Deyim ve Atasözleri - 2.* (*Grafik II*)

C. Bildiriler

Ulusal ve uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan yerli ve yabancı araştırmacıların bildirimlerinin konusu ve adedi şöyledir: *Yapıbilim – 3; Anlambilim – 5; Çeviribilim – 2; Eğitim - 1*. Toplamda 11 bildiri sunulmuştur. (*Grafik II*)

D. Tezler

2005 yılında Moğolistan'da Türkoloji Bölümünün ilk mezunlarını vermesiyle Moğol Türkologlar yetiştirilmeye başlanmış (önceki dönemlerde farklı sahalarda içerisinde Türklük bilimi konu alanı içerisinde çalışmalar yapan ve Türkçe öğrenen az sayıdaki araştırmacı hariç), bununla birlikte bahsedilen konularla ilgili tez çalışmaları yapılmıştır. Bu birimde, alanda eğitim görüp mezun olanların bugüne kadar mezuniyet tezi hazırlama çalışmalarının süreklilik arz ettiğini söylemek mümkündür. Bu çalışmalar şu alanlarda ve sayıda yapılmıştır: *Sesbilim – 6; Yapıbilim – 4; Deyim ve Atasözleri – 5; Anlambilim – 8; Çeviribilim -6*. Toplamda 23 çalışma bulunmaktadır. (*Grafik III*)

Lisansüstü tezler

Türkoloji Bölümünde lisans eğitimi dışında lisansüstü eğitim de verilmektedir. Lisansüstü tezlerin konusu ve adedi; *Yapıbilim – 1; Deyim ve Atasözleri – 1; Anlambilim – 1; Çeviribilim - 1*'dir. Toplamda 4 çalışma yapılmıştır. (*Grafik III*)

II. Moğolistan'da Türkiye Türkçesi Öğretimi

Moğolistan'da Türklük Biliminin özellikle Türkiye Türkçesi ve Moğolca üzerine yapılan çalışmalar bağlamında karşılıklı iki dilin araştırılmasının yanı sıra son on yılda ağırlıklı olmak üzere dil öğretimi üzerine de yoğunlaştığı görülmektedir. İçinde bulunduğumuz 2019 yılı itibarıyla 50. yılını tamamlayan Moğolistan-Türkiye ilişkilerinin hızlı bir gelişme göstermesi Moğolistan vatandaşı olan halkların Türkçe öğrenme taleplerini de artırmış, dolayısıyla Türkiye Türkçesi Moğolistan'da hem belli başlı devlet kurumlarında hem de yerel girişimcilerin çabalarıyla açılan özel kuruluşlarda yabancı dil olarak öğretilmeye başlanmıştır. Moğolistan'da Moğolların yanı sıra Kazaklar, Hotonlar gibi Türk soylu halklar da Türkiye Türkçelerini kendilerine yakın görmelerinin yanında Türkiye'de yaşam standartlarının yüksek olması, eğitim öğretim hizmetlerinin kalitesinin yüksekliği... vb. sebeplerle Türkiye Türkçesi öğrenmeye başlamışlardır.

Çalışmanın bu bölümünde, Moğolistan'da Türkiye Türkçesi eğitimi veren kurum ve kuruluşlar tanıtılarak Moğolistan halklarının Türkiye Türkçesi öğrenme durumlarının kurum bazında ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaçla, Moğolistan'da Türkiye Türkçesi eğitimi verilen, Moğol hükûmetine bağlı resmî

kurum ve kuruluşların tarihçesi, öğretim üyeleri / öğretmenler, öğrenciler, eğitim öğretim faaliyetleri ile fiziki şartlar ve ders öğretim malzemeleri ayrıntılı olarak dikkatlere sunulmuştur.¹

A. Moğolistan Millî Üniversitesi Bilimler Fakültesi Asya Araştırmaları Bölümü Türkoloji Ana Bilim Dalı

Moğolistan'da 4 yıllık lisans programı çerçevesinde Türkiye Türkçesi öğretilen tek kurum Moğolistan Milli Üniversitesidir. Üniversitenin Bilimler Fakültesine bağlı olarak açılan Asya Araştırmaları Bölümü bünyesinde Türkoloji Ana Bilim Dalı yer almaktadır.

a. Tarihçe: Bölüm; 2000 yılında Türkiye'den görevlendirilen Türk bilim adamlarının teşviki ve Moğol tarafının da konuya olumlu yaklaşmasıyla, başlangıçta Türkoloji'yle ilgili ana bilim dallarının da yer alacağı bir araştırma merkezi olarak kurulmuş, merkezin başına da Battulga Tsend getirilmiştir. TİKA'nın da maddi desteğiyle, 2002 yılında açılan merkezin mevcut kaynaklarla yürütülemeyeceği anlaşıncaya, Moğol tarafı merkezi, Moğolistan Devlet Üniversitesi Yabancı Diller ve Kùltürler Fakültesine bağlı bir bölüme dönüştürmüştür. Önceleri Moğol Dili Bölümüne bağlı olarak eğitim öğretim faaliyetlerini yürüten bölüm, sonraki yıllarda Yabancı Diller ve Kùltürler Fakültesine bağlanmıştır' (Mönkhsetseg & Enkhjargal, 2010: 59-67). Son olarak 2014 yılında üniversitenin yeniden yapılandırılmasıyla birlikte Yabancı Diller ve Kùltürler Fakültesi, "Bilimler Fakültesi" adını almış ve yeni kurulan bu fakülte içerisinde açılan bölümlerden birisi de "Asya Araştırmaları Bölümü" olmuştur. Çince, Japonca, Korece ile birlikte söz konusu bölümün dört ana bilim dalından birisi olan eski adıyla "Türkoloji Bölümü" ise, bu tarihten itibaren "Türkoloji Ana Bilim Dalı" olarak eğitim öğretime devam etmektedir. Ayrıca Türkçe ile Arapçanın tarihî dönemlerde iç içe geçmesi, Türkiye'nin Arap dilli ülkelere göre konumu gibi sebeplerle Arapça bölümüne de Türkoloji Ana Bilim Dalı içerisinde yer verilmiştir. Başlangıçta TİKA desteğiyle kurulan ve desteklenen bölüm, 2011 yılında Yunus Emre Enstitüsüne devredilmiştir.

b. Öğretim elemanları: Bölümün, kurulduğu günden itibaren bölüm başkanlığını Prof. Dr. Battulga Tsend yürütmektedir. Onun dışında Öğr. Gör. Dr. Azzaya Badam, Öğr. Gör. Dr. Gerelmaa Namsrai ve Öğr. Gör. Ariyajav Batchuluun görev yapmaktadırlar. Kurulduğu zamandan itibaren bölüme, Türkiye

1 2014 yılında Erzurum'da gerçekleştirilen sempozyumda bu konuda genel hatlarıyla edinilen bilgi sözlü bildiri olarak sunulmuş, tam metin yayımlanmamıştır. Özet metin için bk. Batchuluun, A., Badam, A., Albayrak, F., Serin, N. Moğolistan'da Türkiye Türkçesi Öğreten Kurumlar ve Moğolistan Kazakları, Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Sempozyumu, Erzurum 2014. Ayrıca bk. Albayrak, F. (2015). Moğolistan'da Türkçe Öğretiminin Geçmişi, Bugünü ve Geleceği, Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yöntem ve Uygulamalar 1/2, Yunus Emre Enstitüsü, (Editör: İ. Gültekin, O. Mert, İ. Erdem, H. Develi, H. Karatay, Ş. Ateş vd.), Basım sayısı:1.

Cumhuriyeti tarafından zaman zaman Türk akademisyenler görevlendirilmiştir. “TİKA tarafından görevlendirilen Türk akademisyenler B. Gül (Hacettepe Üniversitesi/2001-2002), Y. Kartallıoğlu (Gazi Üniversitesi/2002-2003), F. Ersoy (Gazi Üniversitesi/2003-2004), Ö. Çobanoğlu (Hacettepe Üniversitesi/2004-2005) ve son olarak da O. Mert (Atatürk Üniversitesi/2007-2008)’tir”. (Mönkhsetseg & Enkhjargal, 2010: 65-66) Bölümün Yunus Emre Enstitüsüne devredilmesinden sonra Türkoloji Projesi kapsamında okutman olarak ilk kez F. Albayrak (Atatürk Üniversitesi/2013-2015) görevlendirilmiştir. Ardından K. Öncül (Kafkas Üniversitesi/2015) ve Ş. Doğan (Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi/2016-2018) bölümde görev yapmışlardır.

c. Öğrenciler: Bölümde lisans ve lisansüstü seviyelerde eğitim verilmektedir. 2014 yılına kadar bölümü tercih eden öğrenciler, birinci sınıftan dördüncü sınıfa kadar eğitim öğretim görmekte iken 2014 yılındaki yeniden yapılanma dolayısıyla birinci sınıfa Asya Araştırmaları Bölümü bünyesinde ana bilim dalı tercih etmesizin okuyup ikinci sınıftan itibaren seçtikleri bölümde devam edeceklerdir. Dolayısıyla bölüme ilk defa 2014-2015 eğitim öğretim yılının başlangıcında öğrenci kabul edilmemiştir. 2015-2016 eğitim öğretim yılı başlangıcında ana bilim dalına yerleşen öğrenciler ikinci sınıftan eğitim almaya devam etmişlerdir. Bölüm için ayrılan öğrenci kontenjanı 20 kişiliktir.

Öğrenciler genel olarak Türkiye Türkçesinin Moğolistan’da iş çevrelerinde rağbet görmesinin yanında, Çince, Korece, Japonca gibi Moğolistan’a daha yakın ülke dillerini öğrenen Moğol vatandaşlarının sayısının fazla olması dolayısıyla Türkiye Türkçesi öğrenerek daha kolay iş bulabilme şansını elde edeceklerini düşünerek bölümü tercih etmektedirler. Türkiye ve Moğolistan’ın tarihî ve kültürel bağları da bu duruma etki etmektedir. Öğrenciler, dillerinin Türkçe ile yakınlığının sağladığı kolaylık ile lisans mezuniyetinin ardından Türkiye’de eğitimlerine devam etmek amacıyla bölümü tercih etmektedirler. Ayrıca Türk-Moğol halkları tarihine ve kültürüne duyulan ilgi de öğrencilerin bu halkların bir mensubu olarak bölümü tercih etmesinde etkili olmaktadır.

d. Eğitim öğretim faaliyetleri: Eğitim öğretim dönemi 1 Eylül - 1 Haziran arasındadır. Öğrencilerin okuldan mezun olabilmesi için 4 yıl boyunca 108 kredi ders almaları gerekmektedir.

Ana Bilim Dalı mezunlarına, Türkiye’deki yükseköğretim kurumlarında 4 yıllık Türk Dili ve Edebiyatı eğitimi veren bölümler ile birlikte Türkiyat Araştırma Enstitülerine denk diploma verilmektedir. Öğrencilere Türkiye Türkçesi öğretilmesinin yanında edebiyat, tarih, kültür dersleri de verilmektedir.

Öğrencilerin başarı düzeylerinin belirlenmesi ve dersleri geçme / tekrar durumları, dönem sonlarında yapılan sınavlarla belirlenmektedir. Dileyen öğretim üyeleri, dersin durumuna göre ara dönemlerde de sınav uygulayabilmektedir.

Bölüm öğretim üyelerinin düzenli olarak gerçekleştirdikleri kültür ve eğlence programları dışında zaman zaman Moğolistan'da hizmet vermekte olan Türkiye Cumhuriyeti Ulanbator Büyükelçiliği, TİKA gibi kurumların katkılarıyla öğrencilerin de katılabileceği sosyal faaliyetler gerçekleştirilmektedir.

e. Fiziki imkânlar ve ders öğretim malzemeleri: Bölümde, ders öğretim materyalleri ile kütüphanenin de bulunduğu tek bir bölüm odası bulunmakta, bu oda aynı zamanda, Arapça Bölümündeki tek öğretim üyesi ile birlikte öğretim üyesi odası olarak kullanılmaktadır.

Bölümün kütüphanesinde, başta eski Türk dili ile ilgili eserler olmak üzere Türk dili ve edebiyatı, Türk tarihi ve uygarlığı ile ilgili eserlerin yer aldığı yaklaşık 2500 kitap bulunmaktadır. Ayrıca, 2015 yılında Yunus Emre Enstitüsü tarafından gerçekleştirilen “100 Türkiye Kütüphanesi Projesi” kapsamında bölüme 2000 adet kitap bağışlanmış, TİKA'nın da bölümün tadilat ve tefrişatını gerçekleştirmesi ile birlikte yeni oluşturulan kitaplığa söz konusu 2000 adet kitap yerleştirilmiş ve böylece 100 Türkiye kütüphanesinden birisi de Moğolistan'da açılmış bulunmaktadır.

Bölümde, kuruluşu takip eden yıllarda Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan HİTİT Türkçe Öğretim Seti ile Orhun Yabancılar İçin Türkçe Seti ders kitabı olarak kullanılırken 2014 yılından itibaren Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Seti kullanılmaya başlanmıştır.

Son yıllarda bölüm mezunları YTB desteği ve Yunus Emre Enstitüsü iş birliği ile Türkiye'de lisansüstü öğrenim görmek üzere burslu Türkiye üniversitelerine yerleşmektedirler. Hâlihazırda bölüm mezunu öğrenciler İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Erzurum şehirlerindeki üniversitelerde lisansüstü öğrenimlerine devam etmektedirler.

B. Moğolistan Savunma Üniversitesi Yabancı Dil Öğretim Merkezi Türkçe Sınıfı

Moğolistan'da üniversite düzeyinde Türkiye Türkçesi öğreten diğer bir kurum da Savunma Üniversitesidir.

a. Tarihçe: Moğol askerî personeline eğitim öğretim hizmetleri sunan Moğolistan Savunma Üniversitesi bünyesinde Yabancı Dil Öğretim Merkezi bulunmaktadır. Merkezde Çince, Korece, Rusça, Almanca, Fransızca, İngilizce ile birlikte Türkiye Türkçesi öğretilmektedir. Türkiye Türkçesi öğretimi amacıyla 2000 yılında, dönemin Türkiye Cumhuriyeti Ulanbator Büyükelçisinin desteği ve girişimleriyle Türkçe sınıfı açılmış ve o tarihten itibaren belirli dönemlerde gerçekleştirilen Türkiye Türkçesi kurslarında Moğol ve Kazak asıllı askerî personele Türkçe öğretilmeye başlanmıştır.

Savunma Üniversitesinde askerî personele verilen eğitim öğretim Türkiye'de

Kara Harp Okuluna denk kabul edilerek, üniversite bünyesinde oluşturulan Türkçe sınıfıyla ilgili tüm yetkiler, Türkçe kursları için gerekli tüm insan gücü ve eğitim öğretim malzemesi desteği ile gerekli diğer hususlar Türkiye Cumhuriyeti Kara Kuvvetleri Komutanlığına devredilmiştir. Ancak 2009 yılında Yunus Emre Enstitüsü tarafından dünyadaki belli başlı Türkoloji merkezleri ile Türkçe eğitimi verilen kurum ve kuruluşlarla anlaşma imzalanarak söz konusu merkezlerle ilgili tüm hususların devralınması dolayısıyla Moğolistan Savunma Üniversitesinin TİKA ve Kara Kuvvetleri Komutanlığı ile bağlantısı kesilmiş, kurum Türkiye Cumhuriyeti kurumları tarafından doğrudan bir muhatap bulamaz duruma gelmiştir.

b. Öğretim elemanları: Günümüz itibarıyla öğretim merkezinin müdürü Albay Prof. Dr. Baasandamba, Yabancı Diller Bölümü başkanı ise Üsteğmen Uzm. D. İdeşnorov'dur. Bölümde Türkçe kursu veren öğretim üyeleri ders ücreti karşılığında kurumla anlaşmalı olarak derslere girmektedirler. Öğretim üyelerinin genellikle iyi Türkçe bilen ve alanında tecrübeli olmasına özen gösterilmektedir. Öğretim üyelerinden biri lisansüstü eğitimini tamamlamak için Türkiye'ye gönderilmiştir. Bir dönem birimde görev yapan tek öğretim görevlisi Moğolistan Devlet Üniversitesi Türkoloji Bölümünün ilk mezunlarından olan Uzm. Ariyajav Batchuluun olmuştur.

c. Öğrenciler: Kuruluş tarihinden günümüze kadar iki yüze yakın askerî personel Türkçe kurslarına katılmıştır. Bunlar arasında 30'dan fazlası, Türkiye'de Kara Kuvvetleri Komutanlığının düzenlediği dil kurslarına katılmışlardır. Günümüz itibarıyla kurs alan 10 öğrenci (asker) bulunmaktadır.

d. Eğitim öğretim faaliyetleri: Askerî personelin dil öğrenme talebine göre 6 ilâ 9 aylık sürede Türkçe kursları düzenlenmekte, öğrencilerin B1 seviyesinde kursu tamamlamaları sağlanmaktadır.

e. Fiziki imkânlar ve ders öğretim malzemeleri: Kuruluşunu izleyen yıllarda bölümde Ankara Üniversitesi TÖMER tarafından hazırlanan HİTİT Türkçe Öğretim Seti kullanılmış, bunlara ek olarak 2014 yılında Yunus Emre Enstitüsü tarafından MUIS Türkoloji Bölümüne bağışlanan Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Setinden 10 adet de kuruma bağışlanmıştır. Ayrıca, MUIS Türkoloji Bölümü kitaplığından seçilen tarih, dil, edebiyat gibi çeşitli alanlardan seçilmiş yaklaşık 600 kitap da bağışlananlar arasındadır.

2013 yılında TİKA Ulanbator PKO ve T.C. Ulanbator Büyükelçiliğinin girişimleriyle, kuruma 55 milyon MNT değerinde bir yatırımla lingafon sınıfı kurulmuştur.

C. Özel Bilge Tegin Lisesi

Özel Bilge Tegin Lisesi, Moğolistan'ın batısında Kazak nüfusunun en yoğun olduğu Bayan-Ölgii aymagda bulunmaktadır. Moğolistan'da 11 yıllık olan temel

eğitim ilk, orta ve lise dengi sınıfları kapsadığı için ilkokula başlayan öğrenciler 11 yılın sonunda liseden mezun olabilmektedir. Okulda 25 öğretmen ve 5 çalışan ile birlikte tek Türkçe öğretmeni görev yapmaktadır. 1 Ocak 2006 tarihinde eğitim öğretim faaliyetlerine başlayan okulun bulunduğu ayağın nüfus yoğunluğu bakımından çoğunlukla Kazaklardan oluşması dolayısıyla, okulda öğrenim gören öğrencilerin neredeyse tamamı Kazaklardan oluşmaktadır.

Eğitim öğretim dili Kazakça ve Moğolca olan okulda farklı diller de öğretilmektedir. Türkiye Türkçesi dersleri seçmeli olarak verilmektedir. Genel olarak ileride Türkiye'de öğrenimine devam etmek isteyen lise düzeyindeki öğrenciler tarafından tercih edilen seçmeli Türkiye Türkçesi derslerinde öğrencilere temel düzeyde Türkiye Türkçesi öğretilmektedir. Okul yöneticilerinin verdiği bilgilere göre, mezunların yarısından fazlası Türkiye'de öğrenimlerine devam etmişlerdir. Kuruluş yıllarında okulun açılmasına öncülük eden Kazaklar, kendi imkânlarıyla okulun fiziksel donanımını tamamlamaya çalışmış, sonraki yıllarda TİKA Ulanbator Program Koordinatörlüğünün demirbaş ve ders öğretim malzemeleri yardımlarını almışlardır. Okulda Türkiye Türkçesi öğretiminde Hitit Türkçe Öğretim Seti kullanılmaktadır.

D. Atatürk Okulu (Beşinci Okul)

1939 yılında eğitim-öğretime başlayan ve Moğolistan Bakanlar Kurulu'nun 01 Ağustos 2007 tarihli kararı ile "Atatürk Okulu" adı verilen okul ilk ve orta okul ile lise gruplarını kapsayan bir devlet okuludur. Zaman zaman TİKA tarafından tadilat ve tefrişat desteği de verilen okulda 2018'de ise kültür salonunun tadilatı ve donanımı yaptırılırken, okul bünyesinde Türkçe eğitim sınıfı ile Türk kültürünü tanıtmaya yönelik materyallerin bulunduğu bir kültür sınıfı kurulmuştur.

Başkent Ulaanbaatar'daki Ankara Caddesi üzerinde yer alan okulda 1. sınıftan 12. sınıfa kadar yaklaşık 3.000 öğrenci eğitim almaktadır. Atatürk Okulu, eğitim kalitesi ve öğrenci kapasitesi bakımından Ulanbator'daki ilk beş okul arasında yer alır. Her yıl, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın ülkemizde düzenlenen etkinliklerine Moğolistan'ı temsilen okulun öğrencileri ile öğretmenlerinden oluşan gruplar katılmaktadır (TPTK, 2018: 6-7).

Sonuç

Türk dilleri özellikle de Türkiye Türkçesi, diğer Türk lehçeleri ve bunların öğretimi üzerine Moğolistan'da yapılan çalışmalar incelendiğinde tarafımızca aşağıdaki hususlarda dikkat edilmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Yapılması gerekenlerden ilki ileride, bu sahada araştırma yapacak olan iki ülke araştırmacılarının araştırmalarını desteklemek ve geliştirmektir. Bunun yanı sıra;

- Türkiye Türkçesi öğrenen Moğollar için Türkçe-Moğolca açıklamalı

Türkçe öğretim kitabı, sözlük, Türkçe gramer tablosu ve terimler sözlüğü... vb. yardımcı kaynaklar hazırlanması,

•Türkçenin öğretimi üzerine yapılan çalışmalar oldukça sınırlı sayıda olduğu için bunların sayısının artırılması,

•Türk dilinin genel yapısı ve Moğolcanın karşılaştırmalı olarak ele alındığı çalışmalarda çoğounlukla yapı bilim üzerinde durulmuş olmasına rağmen ses bilim, anlam bilim ve söz dizimi üzerine yapılan çalışmaların yeterli olmadığı, bu sebeple özellikle karşılaştırmalı çalışmalarda dillerin tüm yapı birimleri bağlamında incelenmesini sağlayacak çalışmalar yapılması,

•Moğolistan'da Türkiye Türkçesi öğrenimi üzerine detaylı bir ihyitaç analizi yapılması ve elde edilen bulgulardan hareketle talep ve ihtiyaçların karşılanması için çalışmaların başlatılması,

•Türk-Moğol dil ilişkilerinin gerek geçmiş dönemleri gerekse günümüzde ulaştıkları coğrafyalardan hareketle lehçeleriyle birlikte ele alındığı anlam ve yapı temelli yeni çalışmalar yapılması,

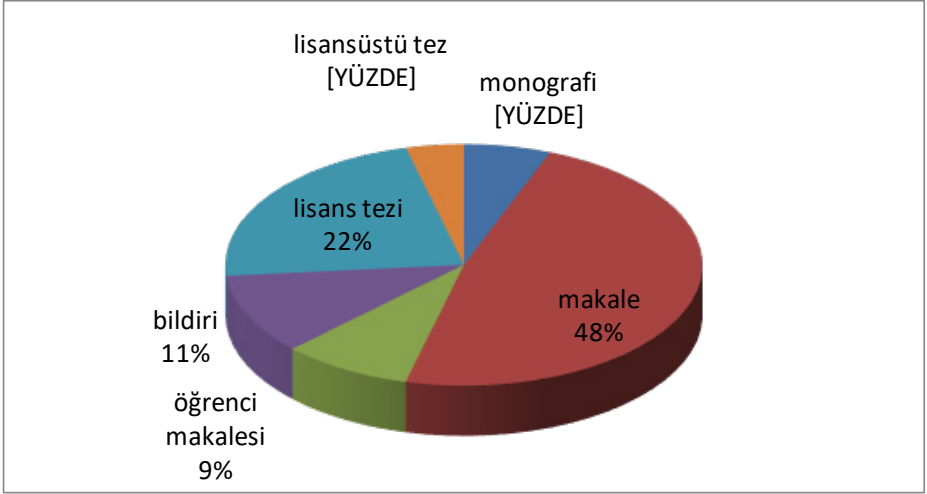
•Başlangıcından günümüze dek sadece mevcut konu üzerinde değil Türklük biliminin tüm alt dallarını kapsayan çalışmaların, başta Türkiye Türkolojisi olmak üzere uluslararası sahaya kazandırılması ve açıklamalı bibliyografya çalışması yapılması gereği tespit edilmiştir.

Ek olarak bahse konu saha ve Türklük biliminin genel olarak tüm alt dallarında araştırma yapabilecek ve sahaya faydası olacak gerekli çalışmalarda genç Türk ve Moğol araştırmacıların yetiştirilmesi gerekmektedir. Sonraki dönemlerde yapılacak Türk-Moğol iş birliğine dayalı projelerin gerçekleştirilmesi de ayrıca elzemdir. Araştırmacıların ortak paydada bir araya gelebileceği gerekli şartların oluşturulabilmesi için kurumlar bazında ikili anlaşmaların çoğaltılması, böylelikle genç araştırmacı neslin sahada birlikte rol alabilmesi sağlanmalıdır.

Tüm bunlardan hareketle Moğolistan'da Türklük bilimi sahasında özellikle Türkiye Türkçesi, Türk dilleri ve Türkçenin öğretimi üzerine yapılan çalışmaların yanı sıra Altay dil ailesinin yakın iki kolu Moğolca – Türkçe üzerine karşılaştırmalı araştırmaların dikkatlere sunulduğu bu çalışmada, sahada mevcut durumun ortaya konulması bakımından önemli olacağı düşünülen bilgiler dikkatlere sunulmuş; bu yolla daha sonra yapılacak olan çalışmaları yönlendirici nitelikte olacağı düşünülmüştür.

Grafik I

/Moğolistan'da Türkiye Türkçesi-Moğolca üzerine yapılan araştırmaların türü/

Grafik II

/Moğolistan'da Türkiye Türkçesi-Moğolca üzerine yapılan araştırmaların türü ve konu alanı/

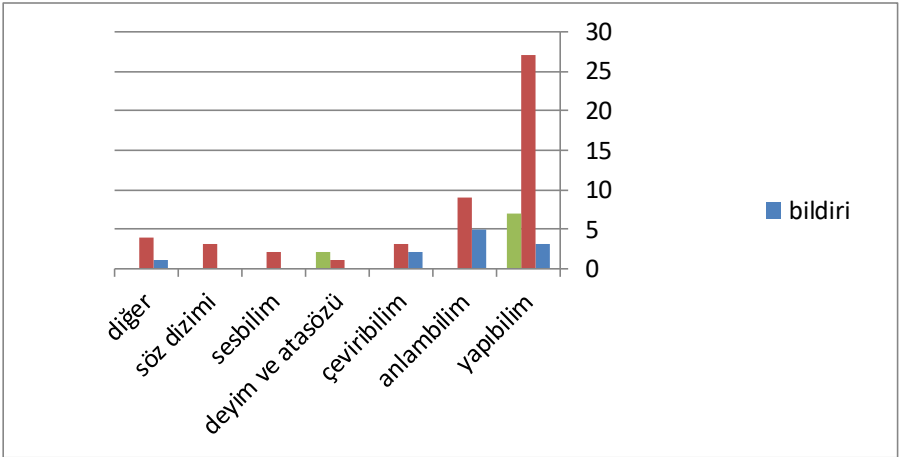
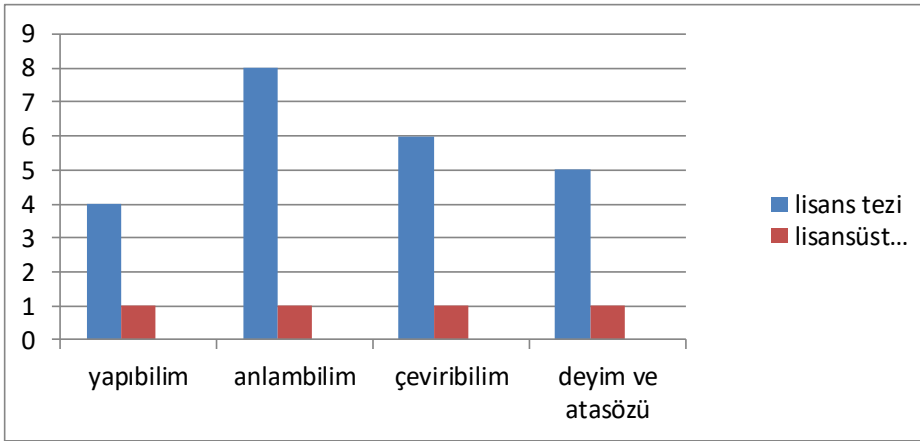

График III

/Моғолстан 'да Түрkiye Түркçеси-Моғолца үзерине япйлан тезлерин кону алану/

AKADEMİK YAYIN LİSTESİ

A. Monografi ve Ortak Çalışmalar

1. Аззаяа.Б, “*Орчин цагийн түрк хэлний зөв бичихзүй*” [Çağdaş Türkçenin Yazım Kuralları], Улаанбаатар, 2010, 98 тал.
2. Гантуул.О, Вэесэл Чифтчи, “*Монгол-турк, турк-монгол хэлний хэлзүйн дүрэм ярианы дэвтэр*” [Moğolca-Türkçe, Türkçe-Moğolca Konaşma Kılavuzu], Улаанбаатар 2017.
3. Гэрэлмаа.Н, “*Орчин цагийн монгол, түрэг хэлний үйл үгийн байдлын айн харьцуулсан судалгаа*” [Çağdaş Moğol ve Türk Dillerindeki Fiillerin Karşılaştırmalı İncelenmesi], Хэл бичгийн ухааны доктор (Ph.D)-ын зэрэг горилсон нэг сэдэвт бүтээл, 2015, 168 тал.
4. Сувд.Н, “*Монгол-Турк, Турк-Монгол толь бичиг*” [Moğolca-Türkçe, Türkçe-Moğolca Sözlük], УБ.,2003.
5. Ууганбаяр.М, “*Түгээмэл хэл зүйн зарим асуудал Англи түрэг монгол хэлний өгүүлбэр*” [Genel Dil Bilgisinin Bazı Sorunları İngilizce Türkçe Moğolca Cümleler], УБ., 2013.

B. Makaleler

1. Арьяажав.Б, Фатма Албайрак, “*Монгол, түрк хэлний зарим өвөрмөц хэлцийг харьцуулах нь*” [(Çağdaş) Moğolca ve Türkçedeki Bazı Deyimlerin Karşılaştırılması], // Оюуны хэлхээ. Боть II (12), fasc. 15. УБ., 2014, 124-129.

2. Базилхан Б, **“Орчин цагийн монгол, түрэг хэлний тэмдэг нэрийн харьцуулга”**. [Çağdaş Moğol ve Türk Dillerindeki Sıfatların Karşılaştırılması], -ШУА-ийн Мэдээ, № 1, УБ., 1988, тал 23-33.
3. Батбилэг Лха, **“Түрэг монгол хэлэн дэх “ё” эгшигийн тухай”** [Türk ve Moğol Dillerindeki “ё” Ünlüsü Üzerine], -Эрдэм Шинжилгээний Бичиг, МУИС, ГХСС, №275/10/, УБ., 2007, тал 19-22.
4. Батбилэг.Л, Энхтуяа.Э, **“Монгол хэлний “i”-ийн нугарал гэгчийг түрк хэлний үүднээс авч үзэх нь”** [Moğolcadaki “i” Kırılması(?) Olayının Türkiye Türkçesi Açısından İncelenmesi], ГХСС, ЭШБ, №356(15), УБ., 2011, тал. 22-25.
5. Баттулга Ц, **“Түрэг хэлний сургалт, судалгааны өнөөгийн чиг хандлага”** [Türk Dili Eğitimi ve Araştırmalarında Bugünkü Eğilimler], Эрдэм Шинжилгээний Бичиг, МУИС, ГХСС, №314 (13), УБ., 2009, тал 199-201.
6. Болд Л, **“Монгол түрэг хэлний биеийн төлөөний үгийн харьцуулсан дүн”** [Çağdaş Moğol ve Türk Dillerindeki Şahıs Zamirlerinin Karşılaştırılması], -Altaica V, УБ., 2008, тал 57-77.
7. Болд Л, **“Монгол-Түрэг хэлний –raq|-rek дагаврын гарлын холбооны асуудалд”**. [Moğol - Türk Dillerindeki –raq|-rek Ekinin Kökeni Sorunsalı], -Хэл зохиол, Том. XVI, Fasc. 7, УБ., 1987, тал 72-78.
8. Болд Л, **“Түрэг Монгол хэлний дэс тоо бүтээдэг дагаврын гарлын болон харилцан нөлөөний асуудал”** [Türk – Moğol Dillerindeki Sayı Oluşturan Eklerin Kökeni ve Karşılıklı Etkisi Meselesi], -ШУА-ийн Мэдээ, №3, УБ., 2002, тал 40-54.
9. Болд Л, **“Түрэг монгол хэлний үндсэн тооны нэрийн гарлын болон бүтцийн харьцуулсан судалгаа”** [Türk – Moğol Dillerindeki Temel Sayı Adlarının Kökeni ve Yapısı (Üzerine) Karşılaştırmalı Araştırma], -Altaica III, УБ., 2004.
10. Болд Л, **“Түрэг, монгол хэлний тооны нэрийн айн харьцааны асуудалд”** [Türk – Moğol Dillerindeki Sayı Adları Kategorilerinin Karşılaştırılması Meselesi], -Монгол Судлал, МУИС-МХСС, Боть. XX(194), УБ., 2003, тал 36-46.
11. Болд Л, **“Түрэг, Монгол хэлэнд хамаатуулах айг илэрхийлдэг нөхцөлүүдийн гарлын холбооны асуудалд”** [Türk – Moğol Dillerindeki İyelik Kategorisi İfade Eden Eklerin Kökeni İlişkisi Meselesi], -Altaica II, УБ., 2002, тал 5-24.
12. Гэрэлмаа.Н, **“Түрк хэлний тэмдэг нэрийн харьцуулсан зэрэг хийгээд утгын өөрчлөлтийг монгол хэлнээ дүйлгэх нь”** [Türkiye Türkçesindeki Sıfatların Karşılaştırma (üstünlük derecesi) Anlam Değişikliklerinin Moğolcaya Aktarılması], ГХСС, ЭШБ, №333(14), УБ., 2010, тал. 15-20.

13. Гэрэлмаа.Н, **“Монгол түрк хэлний үйл үгийн байдлын утга”** [Türk – Moğol Dillerindeki Fiillerin Kılınış Anlamı], -Гадаад хэл соёл судлал, ЭШБичиг, УБ., 2014, тал.43-48.
14. Гэрэлмаа.Н, **“Монгол түрк хэлэнд бүрмөсөн эрчимтэй үйлдэх байдлын утгыг илрүүлэх нь”** [Moğol - Türk Dillerindeki Bitmişlik Kılınışlarının Anlamının Belirlenmesi (Üzerine)], -Гадаад хэл соёл судлал, ЭШБ, Боть. 387(17), УБ., 2013, 35-41-р тал.
15. Гэрэлмаа.Н, **“Монгол түрэг хэлний утга өөрчлөгдсөн зарим үгсийн тухай”** [Moğol - Türk Dillerindeki Anlamı Değişmiş Bazı Sözcükler Üzerine], -МУИС, МХСС, ЭШБ, Боть. XXIII(328), УБ., 2004, тал.174-180.
16. Гэрэлмаа.Н, **“Монгол, түрэг хэлэнд үйл үгийн байдлын утгыг илрүүлэх арга”** [Moğol - Türk Dillerindeki Fiil Kılınışlarının Anlamını Açığa Çıkarma Yöntemi], УБ., 2010, тал. 103-106.
17. Гэрэлмаа.Н, **“Ойрд аман аялгуу болон турк хэлний ижил язгуурт зарим үгсийн тухайд”** [Oyrat Lehçesinde ve Türkiye Türkçesinde Kökteş Bazı Sözcükler Üzerine], -Магистрын эрдэм шинжилгээний бүтээлийн эмхитгэл, УБ., 2004, тал. 50-53.
18. Гэрэлмаа.Н, **“Орчин цагийн түрэг монгол хэлний үйлийн нөхцөлийн ангилалын харьцуулал”** [Çağdaş Türk - Moğol Dillerindeki Fiil Ekleri Kategorilerinin Karşılaştırılması], -Антоон Мостаэрт Монгол судлалын төв, Оюуны хэлхээ, ЭШБ, Боть. III(05), УБ., 2009, тал. 64-70.
19. Гэрэлмаа.Н, **“Проф. Ахмет Тэмир “Монголын нууц товчоон” (Түрк орчуулга) номын удиртгал”** [Prof. Ahmet Temir “Moğolların Gizli Tarihi” (Türkçe Tercümesi)nin Tanıtımı], Антоон Мостаэрт Монгол судлалын төв, Оюуны хэлхээ, ЭШБ, Боть. II(04), УБ., 2009, тал. 219-136.
20. Гэрэлмаа.Н, **“Түрк монгол хэлэнд байдлын утгыг задлаг аргаар илрүүлэх нь”** [Türkiye Türkçesi ve Moğolcadaki Kılınış (Kategorilerinin) Yapısal İncelenmesi], -ALTAICA VIII, УБ., 2011, 17-22-р тал.
21. Гэрэлмаа.Н, **“Түрэг хэлний “yorı-” хэмээх үйл үгийн утга, хэрэглээ”** [Türk Dilindeki “Yorı-” Fiilinin Anlamı ve İşletimi], -Ази судал, ОУЭШХ-ын эмхитгэл, vol.1, Улаанбаатар, 2015, тал. 423-429.
22. Гэрэлмаа.Н, **“Ш.Лувсанванданы бүтцийн ангилал ба орчин цагийн түрэг хэлний нөхцөл”** [Ş.Luvsanvandan’ın Cümle Yapısı Tasnifi ve Çağdaş Türk Dilinin Ekleri], Шадавын Лувсанванданы онол туурвил-Монгол хэл бичиг, Боть. IX, УБ., 2010, тал. 162-170.
23. Гэрэлмаа.Н, **“Эртний түрэг хэлний туслах үйл үгийн байдлын утга”** [Eski Türkçenin Yardımcı Fiil Kılınış Kategorisinin Anlamı], -Хэл шинжлэл-утга зохиол судлал-залуу үе, Улаанбаатар хот, 2013, тал. 12-16.

24. Гэрэлмаа.Н, Фатма Албайрак, **“МНТ дахь нэгэн шүлгийн түрк орчуулгын тухай”** [Moğolların Gizli Tarihi'ndeki Bir Şiirin Türkçe Çevirisi Üzerine], -Орчуулгазүй, Улаанбаатар, 2015, тал.97- 102.
25. Напил Б, **“Монгол түрэг хэлэндэх «qab-» язгуур үгийн тухай”** [Moğol ve Türk Dillerindeki «qab-» Kök Sözcüğü Üzerine], –Mongolica, an international annual of Mongol studies. Vol. 2 (23), 3(24), Ulaanbaatar, 1990, pp. 185-196.
26. Напил Б, **“Монгол түрэг хэлэндэх «qar-» язгуур үгийн тухай”** [Moğol ve Türk Dillerindeki «qab-» Kök Sözcüğü Üzerine], -ШУА-ийн мэдээ, №3 (120), УБ., 1991, тал 86-93.
27. Нямгэрэл Т., **“Монгол, түрэг хэлний таван мэдрэхүйн нэршил”** [Moğol ve Türk Dillerinde Beş Duyu İsimleri], -Монгол Судлал, МУИС, МХСС, Боть. XXII(227), УБ., 2004, тал 21-24.
28. Соронзон.Д, **“Монгол, түрэг хэлний “хадам” хэмээх үгийн гарал”**, [Moğol Türk Dillerinin “Hadam (Kayın –Baba ve Anne-)” Sözcüğünün Kökeni] -Антоон Мостаэрт Монгол судлалын төв, Оюуны хэлхээ, ЭШБ, Боть. I (13), Улаанбаатар, 2015, тал.204-208.
29. Туяа.Д, **“Түрэг, монгол хэлэн дэх “tahgalai” хэмээн үгийн учир”**, [Türk ve Moğol Dillerindeki “TahGalai” Sözcüğünün Anlamı], -Гадаад хэл соёл судлал, ЭШБичиг, УБ., 2010, тал.245-246.
30. Ууганбаяр М, **“Англи түрэг монгол хэлий залгаа ёсны тухай”** [İngilizce, Türkçe ve Moğolcada Birleşik Yapılar Üzerine], Acta Mongolica Боть 14/385/, 2014.
31. Ууганбаяр М, **“Англи түрэг монгол хэлний өгүүлбэрийн шилжилтийн зарим онцлог”** [İngilizce, Türkçe ve Moğolcada Cümle Değişimlerinin Bazı Özellikleri], -ALTAICA X, УБ., 2014.
32. Ууганбаяр М, **“Англи, монгол, түрэг хэлний бүтцийн ба дотоод тийн ялгалын тухай”** [İngilizce, Türkçe ve Moğolcada Yapım ve İç Hâl Ekleri Hakkında], -Mongolia: Area and Culture Studies Боть .2/384/, 2013.
33. Ууганбаяр М, **“Англи, монгол, түрэг хэлний сэдэгчийн оноолт ба өгүүлэгдэхүүн сэдэгчийн харьцаа”** [İngilizce, Moğolca ve Türkçede Tasarlama Kuramı ve Söylem İşlevlerinin Karşılaştırılması], -Монгол Судлал, МУИС-МХСС, Боть. XXXVI (386), УБ., 2013.
34. Ууганбаяр М, **“Монгол түрэг хэлний нэгэн хэмжигдэхүүний тухай”** [Moğol ve Türk Dillerindeki Bir Ölçüm Üzerine], - ALTAICA VIII, УБ., 2011.
35. Ууганбаяр М, **“Орчин цагийн түрэг монгол хэлний болц цагийн холбоо ба мэдүүлэх цагийн хэлбэрийн үүсэл”** [Çağdaş Türk – Moğol Dillerinde Şart Ekinin İlişkisi ve Bildirme Zamanı Şeklinin Oluşumu], -Монгол Судлал, МУИС-МХСС, Боть. ХХУ(226), УБ., 2006.

36. Ууганбаяр М, **“Орчин цагийн түрэг монгол хэлний сэдэгч ба тийн ялгалыг харьцуулах нь”** [Çağdaş Türk ve Moğol Dillerindeki Cümle Öznelerinin ve Hâl Eklerinin Karşılaştırılması], -Монгол Судлал, МУИС-МХСС, Боть. XXX(340), УБ., 2011.
37. Ууганбаяр М, **“Түрэг монгол хэлний үйлт нэрийн хэллэгийн шилжилт ба цөмийн хэмжигдэхүүний тухай”** [Türk – Moğol Dillerindeki Sıfatfiil Yapılarının Geçışı ve Çekirdek Değişkeni Üzerine], -Монгол Судлал, МУИС-МХСС, Боть. XXXV (360), УБ., 2012.
38. Ууганбаяр М, **“Түрэг монгол хэлний хэсэг бүхлийн утгатай зүйрлэлийн нэгэн жишээ”** [Türk – Moğol Dillerinde Bütünlük Bildiren Benzetme Örnekleri Üzerine], -Монгол Судлал, МУИС-МХСС, Боть. XXXIV (360), УБ., 2012.
39. Ууганбаяр М, **“Монгол хэлний гарахын тийн ялгалыг түрэг хэлнийх лүгээ харьцуулах нь”**, [Moğolcadaki Ayrılma Durumu Ekinin Türk Diliyle Karşılaştırılması], -Монгол Судлал, МУИС-МХСС, Боть. XXX(318), УБ., 2009, тал 109-111.
40. Ууганбаяр М, **“Орчин цагийн түрэг монгол хэлний хязгаар чанар ба ерөнхий болц”**, [Çağdaş Türkçe ve Moğolcada Sınırlılık ve Genel Görünüş], -Монгол Судлал, МУИС-МХСС, Боть. XXV(248), УБ., 2005, тал 83-89.
41. Ууганбаяр М, **“Орчин цагийн түрэг, монгол хэлний задлаг бүтэц ба үйлийн цагийн хэлбэр”**, [Çağdaş Türkçe ve Moğolcanın Çözümlemeli Yapısı ve Fiil Zaman Şekilleri], -Монгол Судлал, МУИС-МХСС, Боть. XXIV(243), УБ., 2005, тал 41-43.
42. Ууганбаяр М, **“Орчин цагийн түрэг, монгол хэлний захирах хүсэх төлвийн нөхцлийг ангилах нь”** [Çağdaş Türk ve Moğol Dillerindeki Emir ve İstek Eklerinin Sınıflandırılması], -Монгол Судлал, МУИС-МХСС, Боть. XXVIII(294), УБ., 2008, тал 109-11.
43. Ууганбаяр М, **“Орчин цагийн түрэг, монгол хэлний хязгааргүй чанар ба ерөнхий болцын тухай”** [Çağdaş Türkçe ve Moğolcada Sınırsızlık ve Genel Görünüş Üzerine], -Altaica V, УБ., 2008, тал 86-98.
44. Чандмань.Б, **“Алтай язгуур хэлний “йç” язгуурт үгийн тухай”** [Altay Dil Ailesindeki “üç” İsim Kökü Üzerine], -Антоон Мостаэрт Монгол судлалын төв, Оюуны хэлхээ, ЭШБ, Боть. I (15), Улаанбаатар, 2016, тал.187-191.
45. Явуз Каргаллы-Оглу, **“Монгол-Турк, Турк-Монгол толь бичгийн тухай”** [Moğolca – Türkçe, Türkçe – Moğolca Sözlük Üzerine], -Acta Mongolica, Vol. 2 (208), МСТ, МУИС, УБ, 2003, тал 59-66.
46. Fatih KİRİŞÇİOĞLU, **“Saha Türkçesinde farklı bir kip “-ihi(k)””**, -ACTA MONGOLICA, Vol. 4 (236), МСТ, МУИС, УБ., 2005, тал 087-092.

47. Feyzi ERSOY, *“Eski Türkçeden günümüze Türkçede “baş” kelimesi”*, -ACTA MONGOLICA, Vol. 4 (236), МСТ, МУИС, УБ., 2005, тал 093-106.
48. Nesrin GÜLLÜDAĞ, *“Türkçe ve Moğolca'da Ortak Olarak Kullanılan –sAK/+sAK Eki Üzerine Bir İnceleme”*, -Ази судал, ОУЭШХ-ын эмхитгэл, vol.1, Улаанбаатар, 2016.

Öğrenci dergisinde yayımlanan makaleler

1. Аззаяа.Б, *“Нэрээс үйл үг үүсгэх “-ra-, -re-, -r-” дагаврын тухай”* [İsimden Fiil Yapan “-ra-, -re-, -r-” Ekleri Üzerine], Түрэг судлал, Turkic Studies, Tom. II, fasc.I-VIII, УБ., 2003, тал. 3-5.
2. Дуламсүрэн.С, *“Түрэг монгол хэлний үйлдэх, хамтрахын тийн ялгал”* [Türk – Moğol Dillerindeki Ayrılma ve Araç Hâl Ekleri Üzerine], Түрэг судлал, Turkic Studies, Tom.III, УБ., 2009, тал. 35-37.
3. Баярцэцэг.Д, *“Монгол түрэг хэлний өнгө заасан нэгэн язгуурын тухай”* [Moğol – Türk Dillerindeki Renk Bildiren Bir İsim Kökü Üzerine], Түрэг судлал, Turkic Studies, Tom.III, УБ., 2009, тал. 15-16.
4. Даваацэрэн.Б, *“Орчин цагийн монгол түрк хэлний тэмдэг нэрийн харьцуулсан зэргийн тухай”* [Çağdaş Moğolca ve Türkiye Türkçesindeki Sıfat Tamlamasının Karşılaştırılması Üzerine], -МУИС-ийн ГХСС., Оюутны эрдэм шинжилгээний бүтээлийн эмхтгэл, №1, УБ., 2009, тал 119-128.
5. Идэрмаа.М, *“Монгол, түркийн ард түмний сэтгэлгээний онцлог, хувьсал зүйр цэцэн үгээр илрэх нь”* [Moğol – Türk Halklarının Düşünel Özellikleri ve Dönüşümlerinin Atasözleriyle Ortaya Konulması], - МУИС-ийн ГХСС., Оюутны эрдэм шинжилгээний бүтээлийн эмхтгэл, №1, УБ., 2009, тал 148-153.
6. Лхагва.А, *“Таван хошуу малын нэр орсон өвөрмөц хэлцээр хүний зан чанарыг илэрхийлсэн Монгол-Түрк өвөрмөц хэлийг харьцуулах нь”* [Tavan Hoşuu Mal (At, Deve, Koyun, Keçi, Öküz) Adlarının Geçtiği Moğolca – Türkçe Özel Deyimlerden İnsan Karakterini Belirtenlerin Karşılaştırılması], Түрэг судлал, Turkic Studies, Tom.III, УБ., 2009, тал. 39-41.
7. Үүрийнтуяа.Д, *“Монгол түрэг хэлний “ina-ine-” язгуурын тухай”* [Moğol – Türk Dillerindeki “ina-/ ine-” Kökü Üzerine], - МУИС-ийн МХСС, Түрэг судлал, Turkic Studies, Tom.II, УБ., 2003, тал. 28-30.
8. Цэнгэл.Э, *““küçük” буюу очүүхэн жижиг хэмээх үгийн тухайд”* [“Küçük” (Tr.) - “Öçüühen, ciciğ” (Moğ.) Sözcüğü Üzerine], Түрэг судлал, Turkic Studies, Tom.III, УБ., 2009, тал. 42-43.
9. Энхзул С., *“-ki” дагаврын тухай”* [“-ki” Eki Üzerine], МУИС-ийн МХСС, Түрэг судлал, Turkic Studies, Tom.II, УБ., 2003, тал 31-34.

С. Bildiriler

1. Аззаяа.Б, **“Түрк яруу найргийн монгол орчуулга”** [Türkiye Türkçesinden Moğolcaya Şiir Çevirisi], -Яруу найргийн орчуулга, эрдэм шинжилгээний дөрөвдүгээр бага хурал, Улаанбаатар, 2014.11.21.
2. Гэрэлмаа.Н, **“МНТ дахь нэгэн шүлгийн түрк орчуулгын тухай”** [Moğolların Gizli Tarihi’nde Geçen Bir Şiirin Türkçeye Çevirisi Üzerine], -Орчуулгазүй, ЭШ-ий IV бага хурал, Улаанбаатар, 2014.11. (Фатма Албаяракийн хамт).
3. Гэрэлмаа.Н, **“Монгол түрк хэлний үйл үгийн байдлын утга”** [Moğolca ve Türkiye Türkçesinde Kurallı Birleşik Fiillerin Anlamları], -Гадаад хэл соёл судлал, ЭШБХурал, Улаанбаатар хот, 2014.04.12.
4. Гэрэлмаа.Н, **“Орчин цагийн монгол түрэг хэлний үйл үгийн байдлын ай”** [Çağdaş Moğol ve Türk Dillerindeki Birleşik Fiillerin Durumu], *МХСС, Салбарын ЭШ-ий их семинар, 2010.05.26.*
5. Гэрэлмаа.Н, **“Түрк монгол хэлэнд байдлын айг задлаг аргаар илрүүлэх нь”** [Türkiye Türkçesi ve Moğolcadaki Kılınışın (Kategorisinin) İncelenmesi], Монгол улс дахь Алтай судлал”ЭШХ, 2011.05.13.
6. Гэрэлмаа.Н, **“Түрк хэлний туслах үйл үгийн байдлын утга, түүнийг орчуулах нь”** [Türkiye Türkçesindeki Yardımcı Fiillerin Anlamı ve Bunların Tercümesi], - Гадаад хэл соёл судлал, Багш нарын ЭШ-ий хурал, 2012.01.12.
7. Гэрэлмаа.Н, **“Түрэг хэлний “уог-”хэмээх үйл үгийн утга, хэрэглээ”** [Türk Dilindeki “uog-” Fiilinin Anlamı ve Kullanımı], Ази судлалын ОУЭШХурал, Улаанбаатар, 2015.04.11.
8. Гэрэлмаа.Н, **“Ш.Лувсанванданы бүтцийн ангилал ба орчин цагийн түрэг хэлний нөхцөл”** [Luvsanvandan.Ş’nin Cümle Tasnifi ve Türkiye Türkçesindeki Ekler Üzerine], Ш.Лувсанванданы эрдэм ухаан судлал-ЭШХ, 2010.01.28.
9. Fatma ALBAYRAK, **“Moğolistan Kazaklarında Lehçe İci Yalancı Eşdeğerlik Örneği Olarak “Soğan-Sarımsak” Meselesi”**, -Ази судлалын ОУЭШХурал, Улаанбаатар, 2015.04.11.
10. Nilüfer SERİN, **“Yabancılarla Türkçe Öğretiminde Temel Seviyede Tematik Söz Varlığı”**, -Ази судлалын ОУЭШХурал, Улаанбаатар, 2016.
11. Nesrin GÜLLÜDAĞ, **“Türkçe ve Moğolca’da Ortak Olarak Kullanılan –sAK/+sAK Eki Üzerine Bir İnceleme ”**, -Ази судлалын ОУЭШХурал, Улаанбаатар, 2016.

D. Tezler

D.1. Lisans tezleri

1. Ангарбаяр.Б, **“Doğan Aksan ‘Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi’ номын орчуулга (Ибүлэг)** [“Doğan Aksan ‘Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilim’ Kitabı’nın Tercümesi, (I.Bölümü)], (Lisans Bitirme Tezi - Бакалаврын төгсөлтийн ажил), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн Түрэг судлалын тэнхим, Бүртгэлийн дугаар: Т-2008_01, Улаанбаатар, 2008, Удирдагч: М. Ууганбаяр (Ph.D), 40 тал.
2. Анударь.Э, **“Орчин цагийн Түрэг хэлний мэдрэхүйн эрхтний нэр орсон өвөрмөц хэлцийн орчуулга, тайлбар”** [Çağdaş Türkiye Türkçesinde Duyu Organlarının Adlarının Geçtiği Deyimlerin Tercümesi ve Açıklaması], (Lisans Bitirme Tezi - Бакалаврын төгсөлтийн ажил), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн Түрэг судлалын тэнхим, Бүртгэлийн дугаар: Т-2010_02, Улаанбаатар, 2010, Удирдагч: Н. Гэрэлмаа (МА), 64 тал.
3. Ариунзул.Н, **“Орчин цагийн монгол, түрк хэлний биед хамаатуулах ёс”** [Çağdaş Türkiye Türkçesi ve Moğolca’da Bulunan Şahıs Ekleri], (Lisans Bitirme Tezi - Бакалаврын төгсөлтийн ажил), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн Түрэг судлалын тэнхим, Бүртгэлийн дугаар: Т-2016_01, Улаанбаатар, 2016, Удирдагч: Н.Гэрэлмаа (Ph.D), 59 тал.
4. Арман.О, **“Leyla Karahan ‘Türkçede söz dizimi’ номын орчуулга”** [“Leyla KARAHAN, ‘Türkçede Söz Dizimi’ Kitabı’nın Tercümesi], (Lisans Bitirme Tezi - Бакалаврын төгсөлтийн ажил), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн Түрэг судлалын тэнхим, Бүртгэлийн дугаар: Т-2007_02, Улаанбаатар, 2007, Удирдагч: Ц. Баттулга (Ph.D), 56 тал.
5. Бадамцэцэг.С, **“Монгол, түрэг хэлний орших-гарах тийн ялгал ба орчин цагийн монгол, түрэг хэлний орших-гарах утгын харьцуулалт”** [Moğol – Türk Dillerindeki Bulunma ve Ayrılma Hâl Ekleri ve Çağdaş Moğolca – Türkiye Türkçesindeki Bulunma ve Ayrılma Hâl Eklerinin Anlam Bakımından Karşılaştırılması], (Lisans Bitirme Tezi - Бакалаврын төгсөлтийн ажил), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн Түрэг судлалын тэнхим, Бүртгэлийн дугаар: Т-2007_04, Улаанбаатар, 2007, Удирдагч: М. Ууганбаяр (Ph.D), 37 тал.
6. Батзаяа.А, **“Түрэг хэлнээс монгол хэлэнд орсон зээлэг үгийн судалгаа, түүний онцлог”** [Türkçeden Moğolcaya Geçmiş Olan Ödünç Sözcüklerin İncelenmesi ve Özellikleri], (Lisans Bitirme Tezi - Бакалаврын төгсөлтийн ажил), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн Түрэг судлалын тэнхим, Бүртгэлийн дугаар: Т-2011_01, Улаанбаатар, 2011, Удирдагч: М. Ууганбаяр (Ph.D), 60 тал.
7. Баярмагнай.Ц, **“Доган Аксан-ы ‘Anlam bilim’ номын орчуулга”** [Doğan

- AKSAN, “Anlam Bilimi” Kitabı’nın Çevirisi], (Lisans Bitirme Tezi - Бакалаврын төгсөлтийн ажил), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн Түрэг судлалын тэнхим, Бүртгэлийн дугаар: Т-2010_04, Улаанбаатар, 2010, Удирдагч: М. Ууганбаяр (Ph.D), 180 тал.
8. Баярцэцэг.Д, **“Түрэг хэлний зүйрлэл”** [Türk Dilinde Benzetme], (Lisans Bitirme Tezi - Бакалаврын төгсөлтийн ажил), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн Түрэг судлалын тэнхим, Бүртгэлийн дугаар: Т-2009_03, Улаанбаатар, 2009, Удирдагч: М. Ууганбаяр (Ph.D), 33 тал.
9. Гантуяа.Д, **“Монголын нууц товчооны түрэг орчуулгын зарим онцлог”** [Moğolların Gizli Tarihi’nin Türkiye Türkçesine Çevirisinin Bazı Özellikleri], (Lisans Bitirme Tezi - Бакалаврын төгсөлтийн ажил), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн Түрэг судлалын тэнхим, Бүртгэлийн дугаар: Т-2007_06, Улаанбаатар, 2007, Удирдагч: М. Ууганбаяр (Ph.D), 29 тал.
10. Дуламсүрэн.С, **“Түрэг монгол хэлний үйлдэх, хамтрахын тийн ялгал”** [Türk – Moğol Dillerindeki Araç ve Birliktelik (Bildiren) Hâl Ekleri], (Lisans Bitirme Tezi - Бакалаврын төгсөлтийн ажил), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн Түрэг судлалын тэнхим, Бүртгэлийн дугаар: Т-2009_06, Улаанбаатар, 2009, Удирдагч: Н. Гэрэлмаа (МА), 41 тал.
11. Жаргалсүрэн.С, **“Орчин цагийн монгол, түрк хэлний зарим хувиргалууд”** [Çağdaş Moğolca ve Türkiye Türkçesindeki Bazı Dönüşümler], (Lisans Bitirme Tezi - Бакалаврын төгсөлтийн ажил), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн Түрэг судлалын тэнхим, Бүртгэлийн дугаар: Т-2010_07, Улаанбаатар, 2010, Удирдагч: М. Ууганбаяр (Ph.D), 42 тал.
12. Лхагва.А, **“Түрэг, монгол хэлний таван хошуу малын нэртэй холбогдох хэли”** [Türk ve Moğol Dillerinde ‘Tavan Hoşuu Mal (At, Deve, Koyun, Keçi, Öküz)’ Adlarıyla İlgili Deyimler], (Lisans Bitirme Tezi - Бакалаврын төгсөлтийн ажил), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн Түрэг судлалын тэнхим, Бүртгэлийн дугаар: Т-2009_07, Улаанбаатар, 2009, Удирдагч: Н. Гэрэлмаа (МА), 33 тал.
13. Мөнхжаргал.Б, **“Орчин цагийн түрэг, монгол хэлний “авах өгөх” хэмээх үгийн салаа утга ба харьцуулал”** (Çağdaş Türkiye Türkçesi ve Moğolca’da Yaşayan “Almak Vermek” Fiillerinin Eş Anlamlıları ve Karşılaştırılması), (Lisans Bitirme Tezi - Бакалаврын төгсөлтийн ажил), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн Түрэг судлалын тэнхим, Бүртгэлийн дугаар: Т-2011_03, Улаанбаатар, 2011, Удирдагч: М. Ууганбаяр (Ph.D), 91 тал.
14. Номин.Б, **“Орчин цагийн монгол, түрэг хэлний мэндчилгээний үгс”** [Çağdaş Moğol ve Türk Dillerinde Selamlaşma İfadeleri], (Lisans Bitirme Tezi - Бакалаврын төгсөлтийн ажил), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн

- Түрэг судлалын тэнхим, Бүртгэлийн дугаар: Т-2008_04, Улаанбаатар, 2008, Удирдагч: М. Ууганбаяр (Ph.D), 44 тал.
15. Оюунбилэг.Д, **“Zeynep Korkmaz “Grammer terimleri sözlüğü” номын орчуулга**” [Zeynep KORKMAZ’ın “Grammer Terimleri Sözlüğü” Kitabı’nın Çevirisi], (Lisans Bitirme Tezi - Бакалаврын төгсөлтийн ажил), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн Түрэг судлалын тэнхим, Бүртгэлийн дугаар: Т-2008_05, Улаанбаатар, 2008, Удирдагч: Ё. Жанчив (Ph.D), 71 тал.
 16. Өнөрцэцэг.Ц, **“Орчин цагийн монгол түрк хэлний онцолборын бүрэлдэхүүн, утга**” [Çağdaş Moğolca ve Türkiye Türkçesinde Nesne Oluşumu ve Anlamı], (Lisans Bitirme Tezi - төгсөлтийн ажил), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн Түрэг судлалын тэнхим, Бүртгэлийн дугаар: Т-2007_09, Улаанбаатар, 2007, Удирдагч: М. Ууганбаяр (Ph.D), 42 тал.
 17. Саранзаяа.Э, **“Divanü Lugatit Türk молин дахь зүйр цэцэн үгийн орчуулга, судалгаа**” [“Divanü Lugatit Türk” Sözlüğü’nde Geçen Atasözlerinin Çevirisi ve İnceleme], (Lisans Bitirme Tezi - Бакалаврын төгсөлтийн ажил), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн Түрэг судлалын тэнхим, Бүртгэлийн дугаар: Т-2016_03, Улаанбаатар, 2016, Удирдагч: Б.Арьяажав (МА), 101 тал.
 18. Солонго.Т, **“Ахмет Бичан Эржиласуны “Түрк хэлний түүх” номын XI бүлгийн орчуулга, ажиглалт**” [Ahmet Bican ERCİLASUN’un “Türk Dili Tarihi” Kitabı’nın XI. Bölümünün Çevirisi ve Notlar (XI. Bölüm)], (Lisans Bitirme Tezi - Бакалаврын төгсөлтийн ажил), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн Түрэг судлалын тэнхим, Бүртгэлийн дугаар: Т-2011_08, Улаанбаатар, 2011, Удирдагч: Н.Гэрэлмаа (Ph.D).
 19. Сугарням.Ө, **“Түрэг, монгол хэлний малтай холбоотой зарим үгсийн судалгаа**” [Türk ve Moğol Dillerinde Yaşayan Hayvanlarla İlgili Bazı Sözcüklerin İncelenmesi], (Lisans Bitirme Tezi - Бакалаврын төгсөлтийн ажил), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн Түрэг судлалын тэнхим, Бүртгэлийн дугаар: Т-2016_04, Улаанбаатар, 2016, Удирдагч: Б.Аззаяа (Ph.D), 48 тал.
 20. Ундрах.Д, **“Орчин цагийн түрэг хэлэнд баймжэ утга цагийн хэлбэрээр илрэх нь**” [Çağdaş Türkiye Türkçesinde Tasarlama Grubunun Zaman Eki Görevini Üstlenmesi], (Lisans Bitirme Tezi - Бакалаврын төгсөлтийн ажил), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн Түрэг судлалын тэнхим, Бүртгэлийн дугаар: Т-2006_03, Улаанбаатар, 2006, Удирдагч: М. Ууганбаяр (Ph.D).
 21. Цэнгэл.Э, **“Монгол, түрэг хэлний үйл үг, тийн ялгалын харьцаа”** (Бакалаврын төгсөлтийн ажил), [Moğol ve Türk Dillerinde Füller ve Eklerin

İlişkisi], (Lisans Bitirme Tezi), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн Түрэг судлалын тэнхим, Бүртгэлийн дугаар: Т-2009_08, Улаанбаатар, 2009, Удирдагч: М. Ууганбаяр (Ph.D), 45 тал.

22. Цэнд-Аюуш.Б, **“Орчин цагийн монгол, түрэг хэлний үгийн олон утга”** [Çağdaş Moğol ve Türk Dillerinde Yaşayan Sözcüklerin Çoğul Anlamları], (Lisans Bitirme Tezi - Бакаларын төгсөлтийн ажил), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн Түрэг судлалын тэнхим, Бүртгэлийн дугаар: Т-2008_06, Улаанбаатар, 2008, Удирдагч: М. Ууганбаяр (Ph.D), 41 тал.

23. Эрдэнэжаргал.Л, **“Орчин цагийн түрэг, монгол хэлний захирах, хүсэх төлөв”** [Çağdaş Türkiye Türkçesi ve Moğolca'da Emir ve İstek Ekleri], (Lisans Bitirme Tezi - Бакалаврын төгсөлтийн ажил), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн Түрэг судлалын тэнхим, Бүртгэлийн дугаар: Т-2010_08, Улаанбаатар, 2010, Удирдагч: М. Ууганбаяр (Ph.D), 76 тал.

D.2. Lisansüstü tezler

1. Гэрэлмаа.Н, **“Монгол, түрэг хэлний нийтлэг үгсийн бүтэц, утгазүйн харьцуулал”** [Moğol – Türk Dillerindeki Sözcüklerin Genel Yapısı ve Semantik Bakımdan Karşılaştırılması], (Yüksek Lisans Tezi - Магистрын зэрэг горилсон бүтээл), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн МХСС, Хэл шинжлэлийн тэнхим, Улаанбаатар, 2009, Удирдагч: Ц. Баттулга (Ph.D), 55 тал.

2. Нямгэрэл.Т, **“Монгол, түрэг хэлний хэлзүйн харьцааны асуудал”** [Moğol – Türk Dillerinin Gramer Yapısının Karşılaştırılması Meselesi], (Yüksek Lisans Tezi - Магистрын зэрэг горилсон бүтээл), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн МХСС, Хэл шинжлэлийн тэнхим, Улаанбаатар, 2009, Удирдагч: Ц. Баттулга (Ph.D), 60 тал.

3. Өнөрцэцэг.Ц, **“Орчин цагийн түрэг, монгол хэлний үйлдэгчийн тухай”** [Çağdaş Türkiye Türkçesi ve Moğolcada Cümle Öznesi Üzerine], (Yüksek Lisans Tezi - Магистрын зэрэг горилсон бүтээл), Гар бичмэлийн эрхтэй, МУИС-ийн МХСС, Хэл шинжлэлийн тэнхим, Улаанбаатар, 2009, Удирдагч: М.Ууганбаяр(Ph.D), 68 тал.

Kaynakça

- ALBAYRAK F., (2016). Moğolistan'da Türkçe Öğretiminin Geçmişi, Bugünü ve Geleceği, *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Yöntem ve Uygulamalar 1/2*, Yunus Emre Enstitüsü, (Editör: İ. Gültekin, O. Mert, İ. Erdem, H. Develi, H. Karatay, Ş. Ateş vd.), Basım sayısı: 1.
- ALBAYRAK, F., (2010). *Türkçe Öğrenen Moğol Öğrencilerin Yazılı Anlatım Yanlışlarının Dil Bilgisi Açısından Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ALBAYRAK, F., (2015). Moğolistan'da Türklük Bilimi Çalışmaları Üzerine Açıklamalı Bir Kaynakça Denemesi, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, S. 4/3, s. 918-954.
- BATCHULUUN, A., BADAM, A., ALBAYRAK, F., SERİN, N., (2014). Moğolistan'da Türkiye Türkçesi Öğreten Kurumlar ve Moğolistan Kazakları, *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Sempozyumu*, Özet Bildiri, Erzurum.
- GÜL, B., (2003). Moğolistan Halk Cumhuriyetinde Türklük Bilimi, *A.Ü. DTCF Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, Çağdaş Türklük Araştırmaları Sempozyumu, Ankara, 5-7 Mayıs 2003*.
- GÜL, B., (2006). Moğolistan'da Türkoloji'nin Gelişimi ve Moğolistan'da Yapılması Gerekli Türkoloji Çalışmaları Üzerine, *I. Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri*, 25-26 Mayıs 2006, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- MÖNKHTSETSEG, T. & ENKHJARGAL, P., (2010). *MUIS, Gadaad Hel Soyoliin Surguuli Tüühiin Tovçoon*, Ulaanbaatar.
- TIKA PROJELERİ TANITIM KİTAPÇIĞI – MOĞOLİSTAN, 2018.
- БАТТУЛГА. Ц., (2018). *Монгол Дахь Түрэг Судлалын Номзүй, Эрдэм Шинжилгээний Бүтээлийн Бүртгэл*, УБ., тал. 8-9.